

MANUEL CALVO HERNANDO

President de l'Associació Espanyola de Periodistes Científics (AEPC)

Sandra Bravo

«LA GENT NO HA DE CREURE QUE LA CIÈNCIA HO SAP I HO RESOL TOT»

Manuel Calvo Hernando fa cinquanta anys que exerceix com a periodista científic, però mai perd el somriure a l'hora de concedir una entrevista o de donar una conferència. Amb quasi una trentena de llibres publicats, el president de l'AEPC assegura que si encara treballa és perquè s'ho passa "realment bé" en la seua feina. El seu major repte és que els mitjans de comunicació acosten la ciència al públic sense desposseir-la del rigor que la caracteritza.

Què poden fer els mitjans de comunicació perquè els temes científics siguen habituals en les converses quotidianes dels ciutadans?

Cal aplicar la teoria que tot allò que difonen els mitjans de comunicació arriba després al públic. Per tant, crec que és importantíssim que la ciència es divulgue per tots els mitjans de comunicació possibles. En realitat, per a donar a conèixer bé la ciència cal la premsa escrita, però la ràdio i la televisió són uns auxiliars perfectes per a cridar l'atenció de la gent sobre un problema.

Si les facultats de ciències impartiren assignatures de comunicació, pensa vostè que s'eradicarien els articles de divulgació intel·ligibles?

És clar, és clar. Els científics espanyols no han estat preparats per a enfrontar-se amb el públic en els seus escrits, per tant, cal formar-los. De fet, ara prepare un llibre sobre aquest tema amb consells per als científics sobre com s'ha de connectar amb el mitjà, com contestar al telèfon..., coses pràctiques que no saben i que no són gens difícils d'aprendre.

Com valora l'itinerari científicotècnic que la Facultat de Periodisme de la Universitat de València posarà en marxa el proper curs 2003-2004 com a pionera en tot Espanya?

Em sembla genial perquè, a més, València té els instruments necessaris per a complementar-lo. Té el Museu de la Ciència, l'Hemisfèric, l'Oceanogràfic... Crec que un itinerari així pot donar als alumnes i a les alumnes una gran vocació per la comunicació científica.

Aposta vostè per l'especialització dins del periodisme científic?

Als grans països, com els Estats Units, Anglaterra, França... hi ha una certa especialització. No obstant això, a Espanya això encara no és possible. Tots hem de fer de tot, perquè no hi ha prou periodistes científics per a especialitzar-se ni tampoc el mercat seria capaç d'absorbir-los. Però cal aconseguir-ho.

© Fotos entrevista: Maite Sebastia

«ELS CIENTÍFICS ESPANYOLS NO HAN ESTAT PREPARATS PER A ENFRONTAR-SE AMB EL PÚBLIC EN ELS SEUS ESCRITS, PER TANT, CAL FORMAR-LOS»

Alguns científics s'oposen a donar a conèixer les seues investigacions als mitjans de comunicació perquè opinen que es perd el rigor científic i es trivialitzen els continguts. Però, què seria de la ciència avui dia sense els mitjans de comunicació?

Probablement s'acabaria perquè els estats no pagarien res perquè s'investigara. Tan sols investigarien les empreses privades i ja sabem que poden fer fallida i només volen guanyar diners, no guanyar coneixement. Els mitjans com a vehicle de transmissió al gran públic són imprescindibles.

El periodisme científic, ha de ser divulgatiu o informatiu?

Les dues coses. Sempre que s'escriu per al públic s'ha d'informar i divulgar. Pot haver-hi una paraula que no s'entenga i que siga una pena no utilitzar, perquè és necessària, però, sens dubte, cal explicar el que significa. El periodisme científic és una mescla d'informació i divulgació.

Va escriure el seu primer llibre, un relat d'humor, en 1949 mentre feia el servei militar, i ja ha publicat quasi una trentena d'obres sobre ciència. En quin tipus de lector pensa quan redacta?

Pense en com m'he d'esforçar perquè allò que dic compleisca la doble condició de respectar la ciència i el públic, el que implica una transcodificació del llenguatge científic al llenguatge del carrer, que jo crec que és el major repte del divulgador científic.

Hi ha una separació entre la cultura científica i la de lletres, unir-les ajudaria les dues o les perjudicaria?

Perjudicar mai, al contrari. La ciència és cultura, encara que no siga cultura literària o d'altre tipus. Això cal repetir-ho moltes vegades perquè la gent se n'adone. La ciència sense la cultura és el mateix que la cultura sense la ciència. Són potes que li falten al trípode, o al bípode, millor dit.

**«LA CIÈNCIA ÉS CULTURA,
ENCARA QUE NO SIGA CULTURA
LITERÀRIA O D'ALTRE TIPUS.
AIXÒ CAL REPETIR-HO MOLTES
VEGADES PERQUÈ LA GENT
SE N'ADONE. LA CIÈNCIA
SENSE LA CULTURA
ÉS EL MATEIX QUE LA CULTURA
SENSE LA CIÈNCIA»**

Creu vostè que el ritme de treball en els mitjans de comunicació justifica la falta de documentació i els conseqüents errors en les notícies sobre ciència?

No, no els justifica perquè aquests periodistes estan obligats, primerament, a tenir unes fonts sèries i múltiples i, en segon lloc, poden consultar algun científic perquè revise els seus articles. Jo ho feia a l'extint diari *Ya* i en aquella època no hi havia Internet, ni tan sols fax. A més, això fa que el científic tinga més confiança en els periodistes.

La difusió circular de la informació descrita per Pierre Bourdieu, es dona també en el periodisme científic? És a dir, al final es parla sempre del mateix: salut, medi ambient, astrologia...?

Sí, però no tant, perquè sempre hi ha nous temes. Per exemple, ara és el moment de la nanotecnologia. Sempre s'organitzen congressos i apareixen altres coses de què parlar.

Descriva el perfil del periodista científic.

Ha de preocupar-se per ser senzill, per dir les coses amb la major claredat sense que deixen de ser científiques. A més, és important que respecte la incertesa. La gent no ha de creure que la ciència ho sap tot i ho resol tot. Allò que avui és ciència pot no ser-ho demà.

Aleshores, com veu el futur del periodista científic?

Molt bé perquè la ciència és una necessitat social. És un dels complements que necessiten les societats i els individus d'avui dia. Fa segles el més important era vestir-se, buscar menjar, trobar una cova... Tot això està resolt en les societats occidentals, que ara exigeixen coneixement. Amb casa, treball, roba i menjar, ara el que interessa és l'art i la ciència. I això és el que el periodisme científic facilita. ☺